

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

GAUTENG PROVINCE

EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

VOORBEREIDENDE EKSAMEN

2024

10711

REKENINGKUNDE

(VRAESTEL 1)

REKENINGKUNDE V1

TYD: 2 uur

PUNTE: 150

10711A

10 bladsye + 1 formuleblad en 'n 10-bladsy-antwoordboek

X05

SA EXAM
PAPERS

b.o.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Beantwoord AL die vrae.
2. 'n Spesiale ANTWOORDBOEK word verskaf waarin jy AL die vrae moet beantwoord.
3. Toon AL die bewerkings om deelpunte te verdien.
4. Jy mag 'n nie-programmeerbare sakrekenaar gebruik.
5. Jy mag 'n donker potlood of blou/swart ink gebruik om die vrae te beantwoord.
6. Toon ALLE bewerkings tot EEN desimale punt, waar van toepassing.
7. Indien jy dit verkies, kan jy die formuleblad wat aan die einde van hierdie vraestel aangeheg is, gebruik. Die gebruik van die formuleblad is NIE verpligtend NIE.
8. Skryf netjies en leesbaar.
9. Gebruik die inligting in die tabel hieronder as 'n riglyn wanneer jy die vraestel beantwoord. Probeer om NIE daarvan af te wyk NIE.

VRAAG	ONDERWERP	PUNTE	MINUTE
1	Maatskappy Finansiële State	55	45
2	Kontantvloeistaat en Finansiële aanwysers	40	30
3	Vertolking van Finansiële State	40	30
4	Korporatiewe Bestuur	15	15
TOTAAL		150	120

VRAAG 1: MAATSKAPPY FINANSIËLE STATE**(55 punte; 45 minute)****MNISI BEPERK**

Inligting rakende die finansiële jaar geëindig 29 Februarie 2024 word aan jou verskaf.

OPDRAG:

1.1 Voltooi die Staat van Omvattende Inkomste (Inkomstestaat) vir die jaar geëindig 29 Februarie 2024. (22)

1.2 Voltooi die Staat van Finansiële Posisie (Balansstaat) op 29 Februarie 2024. (33)

LET WEL: Sommige bedrae is reeds in die ANTWOORDBOEK aangeteken.

INLIGTING:**A. Saldo's en Totale op 29 Februarie 2024:**

	R	R
Gewone Aandelekapitaal	?	?
Behoue inkomste	1 038 480	?
Vaste deposito: MRJ Bank	?	0
Lening: Hlubi Bank	1 624 000	?
Debiteurekontrole	480 390	
Voorsiening vir oninbare skulde	?	24 000
Handelsvoorraad	982 400	
SAID: Inkomstebelasting (voorlopige belastingbetalings)	1 812 730	
Bank (gunstig)	?	
Krediteurekontrole	1 024 565	
Verkope	20 035 000	
Koste van verkope	11 409 700	
Direkteursfooie	1 307 840	
Huurinkomste	258 300	
Ouditfooie	69 720	
Kommissie inkomste	?	
Skryfbehoeftes	68 300	
Dividende op gewone aandele	260 000	

B. Aansuiwerings en addisionele inligting:

- (i) Kommissie inkomste vir die jaar is ten volle ontvang teen 'n koers van 4% van die totale verkope inkomste.
- (ii) Slegs twee derdes (2/3) van die ouditfooie is betaal. Die balans sal in Maart 2024 vereffen word.
- (iii) Die verhoging van die voorsiening vir oninbare skulde van R6 500, is nog nie aangeteken nie.
- (iv) Elektroniese toerusting is aan die plaaslike kinderhuis geskenk. Bruto wins van R22 400 is verbeur indien hierdie voorraad verkoop sou word. Die winspersentasie op hierdie goedere is 35% op kosprys. Die boekhouer het nog nie die transaksie aangeteken nie.
- (v) Die fisiese voorraad opname op 29 Februarie 2024 toon die volgende:
 - Handelsvoorraad R923 200
 - Skryfbehoeftes deur die jaar gebruik R58 520
- (vi) Die huur is met R2 700 verhoog op 1 Julie 2023. Huur is vir een maand vooruit ontvang.
- (vii) Die direkteursfooie sluit 'n bedrag van R385 520 in, wat die helfte van die jaarlikse fooie van mnr. Jabu, die enigste direkteur aan die begin van die finansiële jaar, is. 'n Addisionele direkteur is op 1 September 2023, teen dieselfde fooi as mnr. Jabu, aangestel. Direkteursfooie is met 8% verhoog op 1 Mei 2023 en beide direkteure het hul fooie vir Maart 2024 ontvang.
- (viii) Die onderneming het nie in vorige jare finansiële beleggings gehad nie. Op 1 Mei 2023 het hulle in 'n vaste deposito teen 9% p.j. belê. Die rente word nie gekapitaliseer nie, en is korrek bereken.
- (ix) 'n Krediteur se debietsaldo van R3 200 moet van haar Krediteure-grootboekrekening na haar rekening in die Debiteuregrootboek oorgedra word.
- (x) **Lening: Hlubi Bank**
 - Alle transaksies ten opsigte van die lening is aangeteken.
 - Rente op lening word gekapitaliseer.
 - 'n Vaste maandelikse paalement (insluitende rente) is ten volle betaal. Die terugbetalings insluitende rente beloop R402 000 vir die jaar.

LET WEL: Die kapitaalgedeelte vir die terugbetalings sal met 5% afneem oor die volgende finansiële jaar.
- (xi) Totale dividende vir die jaar beloop R745 000.
- (xii) 'n Bedrag vir belasting is op 29 Februarie 2024 steeds ontvangbaar van die SAID.
- (xiii) Totale kapitaal aangewend op 29 Februarie 2024, nadat alle aansuiwerings in ag geneem is, beloop R16 176 000.

VRAAG 2: KONTANTVLOEISTAAT EN FINANSIËLE AANWYSERS**(40 punte; 30 minute)****JELLICOE BEPERK**

Die inligting het betrekking op Jellicoe Bpk. vir die jaar geëindig 29 Februarie 2024.

GEVRA:

2.1 Voltooi die Gewone Aandelekapitaal Nota. (8)

2.2 Bereken die volgende bedrae vir die Kontantvloeistaat:

- Inkomstebelasting betaal (4)
- Dividende betaal (2)

2.3 Voltooi die volgende afdelings van die Kontantvloeistaat:

- Kontantvloei uit finansieringsaktiwiteite (7)
- Netto veranderinge in kontant en kontantekwivalente (4)

2.4 **Verwys na Inligting B**

Die HUB is bekommerd oor die verhoogde bedrag vir veranderinge in bedryfskapitaal. Identifiseer TWEE oorsake wat die veranderinge te weeg gebring het en gee EEN oplossing om elk van die bekommernisse aan te spreek. Toon syfers en tendense. (4)

2.5 Bereken die volgende finansiële aanwysers:

- Netto batewaarde per aandeel (4)
- Dividende per aandeel (4)
- % opbrengs op gemiddelde aandeelhoudersbelang (3)

INLIGTING:**A. Uittreksel van die Staat van Finansiële Posisie op 29 Februarie 2024:**

	2024 R		2023 R	
Voorraad	370 000	Dt	530 000	Kt
Handelsdebiteure	1 210 000		700 000	
SAID: Inkomstebelasting	46 000		93 600	
Kontant en kontantekwivalente	380 000		19 000	
Totale bates	10 371 600			
Gewone Aandelekapitaal (sien B hieronder)	?		5 320 000	
Totale laste	2 946 600			
Lening: NAPO Bank (sien E hieronder)	2 206 800		?	
Handelskrediteure	550 000		925 000	
Bankoortrekking	0		76 800	
Aandeelhouders vir dividende	189 000		0	

B. Aandele en dividende

Die maatskappy het 'n gemagtigde aandelekapitaal van 2 800 000 gewone aandele.

1 Maart 2023	1 900 000 aandele is reeds uitgereik
31 Julie 2023	470 000 addisionele aandele is uitgereik
31 Oktober 2024	Aandele is teen R4 elk teruggekoop en die gemiddelde prys was R3,10 per aandeel. Hierdie aandele kwalifiseer nie vir finale dividende nie.
29 Februarie 2024	Slegs 75% van die aandele is uitgereik.

- Daar was geen finale dividende op 28 Februarie 2023 op die aandeleregister verklaar nie.
- Interim dividende van 12 sent per aandeel is op 30 Junie 2023 verklaar en betaal.
- Totale dividende vir die jaar beloop R417 000.

C. Inkomstebelasting

- Netto wins voor belasting R1 625 000.
- Netto wins na belasting R1 170 000.

D. Lening: NAPO Bank

Die leningstaat ontvang op 29 Februarie 2024 toon die volgende:

- Totale rente gekapitaliseer: R268 800
- Terugbetalings per maand insluitende rente: R56 900

E. Die gemiddelde aandeelhouersekuiteit is R6 500 000.

VRAAG 3: VERTOLKING VAN FINANSIËLE STATE**(40 punte; 30 minute)****BUHLE BEPERK****GEVRA:**

LET WEL: Verskaf syfers, neigings, finansiële aanwysers, of berekeninge in ELKE geval om jou kommentaar en verduidelikings te staaf.

Die inligting het betrekking op Buhle Bpk, 'n maatskappy wat IT-dienste en ondersteuning verskaf vir die finansiële jaar geëindig 29 Februarie 2024.

- 3.1 Kies 'n kategorie van aanwyser uit KOLOM B wat by 'n beskrywing in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A – D) langs die vraagnommers (3.1.1 tot 3.1.3) in die ANTWOORDBOEK.

KOLOM A	KOLOM B
3.1.1 Die vermoë van 'n onderneming om al sy skuld te delg deur bestaande bates te benut	A Opbrengs op ekwiteit B Risiko
3.1.2 Die voordeel wat aandeelhouers ontvang deur in 'n maatskappy te belê	C Solvensie D Hefboom
3.1.3 Opbrengs op totale kapitaal aangewend	

(3)

3.2 **Winsgewendheid:**

Aandeelhouers kla oor die onverantwoordelike prysverlagings gedurende die 2024 finansiële jaar. Die direkteure hou vol dat pryse baie belangrik is wanneer dit met mededingers vergelyk word. Regverdig die direkteure se besluit. Haal TWEE finansiële aanwysers met syfers aan.

(4)

3.3 **Likiditeit:**

Lewer kommentaar op die netto bedryfskapitaal van die maatskappy. Haal TWEE finansiële aanwysers met syfers aan.

(6)

3.4 **Risiko en Hefboom:**

Verduidelik hoe die uitreik van nuwe aandele die finansiële risiko en hefboom van Buhle Bpk. beïnvloed het. Haal TWEE finansiële aanwysers en syfers aan.

(6)

3.5 Aandeleprys en aandeelhouing: Verwys na Inligting C en D.

- Verduidelik waarom direkteure in die aandeleprys van hul maatskappy op die JEB moet belangstel. (2)
- Lewer kommentaar op die prys van die nuwe aandele wat in Februarie 2024 uitgereik is. Gee 'n rede waarom aandeelhouers nie met hierdie prys tevrede behoort te wees nie. Haal TWEE finansiële aanwysers en syfers aan om jou opinie te staaf. (5)
- 'n Meerderheidsaandeelhouer, F. Nxumalo, besit tans 1 272 000 aandele in Buhle Bpk. Hy oorweeg dit om van die aandele in die volgende finansiële jaar te verkoop, aangesien hy geld benodig om 'n nuwe motor te koop. Bereken die maksimum aantal aandele wat hy sal kan verkoop sonder om sy meerderheidsaandeelhouing prys te gee (aanvaar dat alle ander aandele onveranderd sal bly). (3)

3.6 Opbrengs, verdienste en dividende:

Die direkteure het die dividendbeleid vir die huidige finansiële jaar verander.

- Verduidelik hoe die maatskappy daarin geslaag het om die hoë dividende te finansier, sonder om die geleende fondse te gebruik, om die aandeelhouers gelukkig te hou. Verskaf EEN punt met syfers. (2)
- Verduidelik die verandering in die dividend uitbetalingskoers en gee 'n rede vir die verandering. Haal syfers aan. (3)
- Verduidelik of die aandeelhouers tevrede behoort te wees met die verdienste en opbrengs van die maatskappy. Haal TWEE finansiële aanwysers aan. (6)

INLIGTING:**A. Finansiële aanwysers bereken aan die einde van Februarie:**

	2024	2023
Wins % bereik	45,0%	55,0%
% bruto wins op verkope	28,2%	20,1%
% bedryfsuitgawes op verkope	20,8%	17,8%
% netto wins op verkope	22,0%	16,3%
Bedryfsverhouding	3,6 : 1	1,8 : 1
Vuurproefverhouding	2,9 : 1	0,9 : 1
Debiteure-invorderingstydperk	58 dae	31 dae
Voorraadhouingstydperk	78,9 dae	54,6 dae
Skuld-ekwiteitsverhouding	0,4 : 1	0,9 : 1
Verdienste per aandeel	200 sent	125 sent
Dividende per aandeel	160 sent	120 sent
Dividenduitbetalingskoers	80,0%	96,0%
% opbrengs op gemiddelde aandeelhouersbelang	12,7%	10,3%
% opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend	16,9%	7,5%
Netto batewaarde per aandeel	1 841 sent	1 685 sent

REKENINGKUNDE (VRAESTEL 1)	10711/24
-------------------------------	----------

9

B. Addisionele inligting soos aan die einde van Februarie:

	2024	2023
Markprys van aandele op die aandelebeurs	1 920 sent	1 540 sent
Rentekoers op lenings	7,2%	8,5%
Rentekoers op vaste deposito	5,5%	4,5%

C. Uitreik en terugkoop van aandele:

	AANTAL AANDELE
Aantal aandele op 1 Maart 2023 uitgereik	2 300 000
Aantal aandele op 31 Augustus 2023 teruggekoop	240 000
Aantal nuwe aandele op 29 Februarie 2024 uitgereik aan bestaande aandeelhouders teen 1 750 sent per aandeel. LET WEL: Aandele word in lotte van 100 verkoop.	340 000
Aantal aandele op 29 Februarie 2024 uitgereik	2 400 000

D. Uittreksel uit aandeelhouders se register:

F. Nxumalo is tans 'n meerderheidsaandeelhouer.

	F. NXUMALO
Aantal aandele in besit op 29 Februarie 2024	1 272 000
% aandeelhouding op 29 Februarie 2024	53%

40

REKENINGKUNDE (VRAESTEL 1)	10711/24	10
-------------------------------	----------	----

VRAAG 4 : KORPORATIEWE BESTUUR**(15 punte; 15 minute)**

'n Artikel rakende 'n interne ouditeur wat aan wanpraktyk skuldig bevind is, word aan jou voorgehou. Gebruik die inligting aangebied en jou kennis oor maatskappye om die vrae te beantwoord.

- 4.1 Die aandeelhouers van Ekurhuleni Bpk. sal nie tevrede wees met die auditverslae van die afgelope 5 jaar en onlangse bevindinge nie. Verduidelik wat 'n ongekwalifiseerde auditverslag is en waarom die aandeelhouers nie tevrede sal wees nie. (3)
- 4.2 **Oudit Waghond:**
'n Ouditeur dien as 'n waghond om verskeie belangrike funksies soos deursigtigheid, aanspreeklikheid en nakoming binne die maatskappy te verseker. Verduidelik TWEE sleutelfunksies van 'n ouditeur in die maatskappy. (4)
- 4.3 **Aandeelhouers se bekommernis en die maatskappy se reputasie:**
As 'n aandeelhouer, verduidelik TWEE kommerwekkende gevolge gebaseer op dié bevindinge in die artikel. (4)
- 4.4 Die HFB van Ekurhuleni Bpk. het beklemtoon dat die behoud van finansiële data-integriteit noodsaaklik is om akkurate verslaggewing en nakoming van voorskrifte van die maatskappy te verseker. Noem TWEE maatreëls wat kan help om die integriteit van die finansiële rekords van die maatskappy te verseker. (4)

INLIGTING:**Spoel en Herhaal: Die voortslepende sage van Ekurhuleni Bpk.**

'n Interne ouditeur is skuldig bevind aan ernstige finansiële wangedrag, insluitend die wanbestuur van fondse en vervalsing van rekeningkundige rekords. Hierdie skokkende bevinding het die kwesbaarheid van ondernemings ten opsigte van interne bedrog uitgelig. Mnr. Gel, wat veronderstel was om die waghond te wees, het oneerlik teenoor die maatskappy opgetree. Ekurhuleni Bpk. het ongekwalifiseerde verslae ontvang, weens onakkurate finansiële verslagdoening.

Die individu wat vertrou is om finansiële integriteit te verseker, het daardie vertroue geskend deur fondse wan te bestee vir persoonlike gewin en het met die rekeningkundige boeke gepeuter om sy optrede te verberg. Hierdie skending het nie net die onderneming se finansiële stabiliteit ondermyn nie, maar ook die vertroue in bestuur vernietig. Om vertroue te herstel, sal 'n gesamentlike poging verg om deurgaans aanspreeklikheid en deursigtigheid in die finansiële sektor te bewerkstelling.

15**TOTAAL: 150**

REKENINGKUNDE
(VRAESTEL 1)

10711/24

11

GRAAD 12 REKENINGKUNDE FORMULEBLAD MET FINANSIËLE AANWYSERS

$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Netto wins voor belasting}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto wins na belasting}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Bedryfsuitgawes}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bedryfswins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$
Totale bates : Totale laste	Bedryfsbates : Bedryfslaste
(Bedryfsbates – Voorraad) : Bedryfslaste	Niebedryfslaste : Aandeelhoudersbelang
(Handel & ander ontvangbare bedrae + Kontant & kontantekwivalente) : Bedryfslaste	
$\frac{\text{Gemiddelde handelsvoorraad}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{365}{1}$ (*Sien LET WEL 1 hieronder)	$\frac{\text{Koste van verkope}}{\text{Gemiddelde handelsvoorraad}}$
$\frac{\text{Gemiddelde debiteure}}{\text{Kredietverkope}} \times \frac{365}{1}$	$\frac{\text{Gemiddelde krediteure}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{365}{1}$ (*Sien LET WEL 2 hieronder)
$\frac{\text{Netto inkomste na belasting}}{\text{Gemiddelde aandeelhoudersbelang}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto inkomste na belasting}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$ (*Sien LET WEL 3 hieronder)
$\frac{\text{Netto inkomste voor belasting + Rente op lenings}}{\text{Gemiddelde aandeelhoudersbelang + Gemiddelde niebedryfslaste}} \times \frac{100}{1}$	
$\frac{\text{Aandeelhoudersbelang}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Dividende vir die jaar}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Tussentydse dividende}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Finale dividende}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Dividende per aandeel}}{\text{Verdienste per aandeel}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Dividende vir die jaar}}{\text{Netto inkomste na belasting}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Totale vaste koste}}{\text{Verkoopprys per eenheid – Veranderlike koste per eenheid}}$	
LET WEL: - Handelsvoorraad aan die einde van die finansiële jaar kan gebruik word indien dit in die vraag verlang word. - Krediet aankope kan in plaas van koste van verkope gebruik word (syfers sal dieselfde wees indien voorraad kontant is). - Indien daar gedurende 'n finansiële jaar 'n verandering in die aantal uitgereikte aandele is, word die gewoogde gemiddelde-getal aandele in die praktyk gebruik.	

 SA EXAM
 PAPERS